

K O N V E N C I J A

O SOCIJALNOM OSIGURANJU IZMEĐU FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I NARODNE REPUBLIKE BUGARSKE

Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Vlada Narodne Republike Bugarske u želji da u međusobnoj saradnji regulišu pitanja iz socijalnog osiguranja i uverene da će ovakva saradnja služiti jačanju prijateljskih odnosa između obeju država odlučile su da zaključe Konvenciju o socijalnom osiguranju i u tom cilju sporazumele su se o sledećem:

D E O I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Za primenu ove Konvencije niže navedeni izrazi znače:

(1) "zakonodavstvo" - zakone i druge pravne propise navedene u članu 2 ove Konvencije za svaku od Strana ugovornica;

(2) "nadležni upravni organ"

u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji:

Sekretarijat za rad Saveznog izvršnog veća;

u Narodnoj Republici Bugarskoj:

Ministarstvo narodnog zdravlja i socijalnog staranja;

(3) "organ socijalnog osiguranja"

u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji:

Savezni zavod za socijalno osiguranje;

u Narodnoj Republici Bugarskoj: Uprava za penzije i socijalno staranje i Uprava za državno društveno osiguranje pri Ministarstvu narodnog zdravlja i socijalog staranja;

(4) "radnici" - sva lica u radnom odnosu i lica izjednačena sa ovim licima prema zakonodavstvu odgovarajuće Strane ugovornice;

(5) "članovi porodice" - lica čija prava proizilaze iz socijalnog osiguranja ličnog osiguranika;

(6) "periodi osiguranja" - periode obaveznog i dobrovoljnog osiguranja po zakonodavstvu svake od Strana ugovornica;

(7) "izjednačeni periodi" - vremenske periode koji su po zakonodavstvu svake od strana ugovornica izjednačeni sa periodima osiguranja;

(8) "penziono osiguranje" - osiguranje za slučaj starosti, smrti i invalidnosti, izuzev nesreće na poslu i profesionalne bolesti;

(9) "penzija" - starosnu, porodičnu i invalidsku penziju i invalidninu.

Član 2.

(1) Pri sprovođenju ove Konvencije primenjuju se sledeća zakonodavstva:

u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji:

- a) zakonodavstvo o socijalnom osiguranju;
- b) zakonodavstvo o dodacima na decu;
- v) zakonodavstvo o materijalnom obezbeđenju radnika za vreme privremene nezaposlenosti;

u Narodnoj Republici Bugarskoj:

- a) zakonodavstvo o penzionom osiguranju;
- b) zakonodavstvo o socijalom osiguranju;
- v) zakonodavstvo o dodacima na decu;

(2) Ova Konvencija se takođe odnosi na primenu zakonodavstva kojima se menjaju ili dopunjuju zakonodavstva navedena u stavu 1) ovog člana.

Konvencija se odnosi i na promene u zakonodavstvima kojima se obuhvataju nove kategorije lica ili nova grana osiguranja, pod uslovom da se jedna od strana ugovornica tome ne protivi, o čemu treba druga Strana ugovornica da bude obaveštena u roku od tri meseca računajući od dana službenog saopštenja u smislu člana 22 tač. 3 ove Konvencije.

(3) Na izmene koje u zakonodavstvima pomenutim u stavu 1) ovog člana budu unete putem međunarodnih Konvencija o socijalnom osiguranju, sa karakterom reciprociteta, ova Konvencija se primenjuje samo ako se Strane ugovornice saglase.

Član 3.

Jugoslovenski i bugarski državljani izjednačeni su pravima i dužnostima koje proizilaze iz zakonodavstva navedenih u članu 2. ove Konvencije.

Član 4.

(1) Radnici, zaposleni u jednoj od strana ugovornica, osigurani su po zakonodavstvu koje je na snazi u mestu njihovog zaposlenja.

(2) Od načela postavljenog u stavu 1) ovog člana postoje sledeći izuzeci:

Na lica zaposlena u diplomatskim, konzularnim i drugim ustanovama i organima državne administracije (carinske, pasoške i druge ustanove) jedne Strane ugovornice,

koja rade na teritoriji druge Strane ugovornice, primenjuju se propisi Strane koja ih šalje, ako su ta lica njeni državljani. Isto važi i za lica koja su stupila na posao kod službenika pomenutih ustanova ili organa, ako su državljani zemlje koja ih šalje.

Na radnike preduzeća za suvozemni, vodni i vazdušni saobraćaj kao i drugih preduzeća, upućene na rad na teritoriji druge Strane ugovornice, primenjuje se zakonodavstvo one Strane ugovornice u kojoj se nalazi preduzeće koje ih šalje.

Član 5.

Nadležni upravni organi Strana ugovornica moći će posebnim sporazumom predvideti izuzetke od odredaba člana 4 ove Konvencije.

D E O II POSEBNE ODREDBE

G l a v a I *Osiguranje za slučaj bolesti i materinstva*

Član 6.

(1) Davanje u naturi iz osiguranja za slučaj bolesti i materinstva pruža, po svom zakonodavstvu i na svoj teret, nadležni organ Strane ugovornice na čijoj teritoriji se nalazi osigurano lice. To važi i za lica navedena u članu 4 stav (2) ove Konvencije.

(2) Novčana davanja iz osiguranja za slučaj bolesti i materinstva pruža, po svom zakonodavstvu i na svoj teret, organ socijalnog osiguranja kod koga je to lice osigurano u času sticanja prava na ta davanja.

(3) Ako se osiguranik za vreme korišćenja davanja prema predhodnom stavu nalazi na teritoriji druge Strane ugovornice može organ socijalnog osiguranja koji je obavezan za pružanje davanja poveriti isplatu davanja organu socijalnog osiguranja te druge Strane ugovornice. Ovako izvršene isplate naknadiće organ socijalnog osiguranja koji je obavezan na pružanje davanja organu koji je izvršio isplate.

G l a v a II *Dodaci na decu*

Član 7.

Dodatke na decu pruža, prema svom zakonodavstvu i na svoj teret, organ osiguranja kod koga je ovlašćeno lice osigurano.

G l a v a III *Osiguranje za slučaj nezaposlenosti*

Član 8.

Pomoći za nezaposlenost na koje imaju pravo građani jedne Strane ugovornice po zakonodavstvu druge Strane, isplaćuju se samo za vreme dok ovlašćenik boravi na teritoriji one Strane ugovornice u kojoj je stekao pravo na ove pomoći.

G l a v a IV

Osiguranje u slučaju nesreće na poslu i profesionalne bolesti

Član 9.

(1) Prava iz osiguranja za slučaj nesreće na poslu ostvaruju se na teret nosioca osiguranja kod koga je lice osigurano u času nesreće na poslu.

Davanja u slučaju oboljenja od profesionalne bolesti pruža nosilac osiguranja kod koga je lice bilo osigurano u vreme nastanka bolesti. Ako je osiguranik radio na teritoriji obeju Strana ugovornica na poslu na kome je bio izložen opasnosti oboljenja od iste profesionalne bolesti, na davanje je obavezan onaj nosilac osiguranja, kod koga je to lice bilo poslednji put osigurano.

(2) Ako su prava iz osiguranja za slučaj nesreće na poslu ili profesionalne bolesti bila određena po zakonodavstvu jedne Strane ugovornice i ako je podnet zahtev za davanje zbog pogoršanja ranije utvrđenog stanja nastalog usled zaposlenja na teritoriji druge Strane ugovornice, ovo pogoršanje smatraće se kao nova nesreća na poslu ili nova profesionalna bolest na koju će se primeniti zakonodavstvo Strane ugovornice u kojoj je nastupilo pogoršanje.

(3) Ako osiguranik kome je smanjena radna sposobnost usled nesreće na poslu ili profesionalne bolesti nastale u jednoj od Strana ugovornica stekne pravo na penziju usled nove nesreće na poslu ili nove profesionalne bolesti nastale na teritoriji druge Strane ugovornice, nosilac osiguranja ove druge Strane ugovornice dužan je prilikom određivanja stepena nesposobnosti prema zakonodavstvu koje za njega važi, uzeti u obzir raniju nesreću na poslu odnosno raniju profesionalnu bolest.

Član 10.

Kod nesreće na poslu, koja zadesi radnika na putu iz jedne Strane ugovornice u cilju zaposlenja na teritoriji druge Strane, na osnovu ugovora o radu, davanje pruža nosilac osiguranja one Strane ugovornice u koju je radnik pošao, pod uslovom da je putovao bez prekida i najkraćim putem od mesta polaska do mesta zaposlenja. Ovo važi i za nesrećan slučaj, koji zadesi takvo lice pri povratku iz mesta zaposlenja u mesto stalnog boravka neposredno posle isteka ugovora.

G l a v a V

Penziono osiguranje

Član 11.

Kod određivanja davanja iz penzionog osiguranja po odredbama ove Konvencije organi socijalnog osiguranja obeju Strana ugovornica postupaće na sledeći način:

- a) organ socijalnog osiguranja svake od Strana ugovornica odlučiće po svom zakonodavstvu, primenjujući član 15 ove Konvencije, da li zaštićeno lice ispunjava uslove za sticanje prava na davanje;

- b) ako su ispunjeni uslovi za sticanje prava na davanje, organ socijalnog osiguranja svake od Strana ugovornica određuje najpre davanje tako, kao da je celo vreme osiguranja (zaposlenja), računato prema članu 15 ove Konvencije, bilo navršeno isključivo po njegovom zakonodavstvu;
- v) posle toga organ socijalnog osiguranja svake od Strana ugovornica određuje iznos davanja koji je obavezan da pruži u srazmeri perioda osiguranja (zaposlenja) navršenog po njegovom zakonodavstvu i ukupnog vremena osiguranja navršenog po zakonodavstvima obeju Strana ugovornica.

Član 12.

Ako osiguranik ne ispuni istovremeno uslove predviđene zakonodavstvima obeju Strana ugovornica nosilac osiguranja one Strane ugovornice po čijem su zakonodavstvu uslovi ispunjeni odrediće, primenom člana 11 ove Konvencije, svoj deo davanja. Ako je ovako određeni deo davanja manji od davanja na koje bi osiguranik imao pravo samo na osnovu vremena provedenog u osiguranju te Strane ugovornice, njen nosilac osiguranja povišiće svoj deo davanja za iznos razlike.

Kad uslovi budu naknadno ispunjeni i u drugoj zemlji nosioci osiguranja obeju Strana ugovornica ponovo će odrediti davanja.

Član 13.

Ako osigurano lice prima davanja od nosioca osiguranja obeju Strana ugovornica na osnovu člana 11 ove Konvencije, i ako je zbir oba davanja manji od minimalne penzije na koju ono ima pravo po zakonodavstvu Strane ugovornice u kojoj boravi, nosilac osiguranja te Strane dužan je da svoje davanje poveća za iznos koji odgovara razlici između zbira oba davanja i te minimalne penzije.

Član 14.

Pravo na invalidsku penziju pripada osiguraniku od dana kada mu za isti osigurani slučaj prestane pravo na novčanu naknadu iz osiguranja za slučaj bolesti predviđenu zakonodavstvom one Strane ugovornice od čijeg nosioca osiguranja prima tu novčanu naknadu.

G l a v a VI **Zajedničke odredbe za deo II**

Član 15.

Kad je pri određivanju prava iz socijalnog osiguranja potrebno uzeti u obzir dužinu vremena osiguranja (zaposlenja odnosno druge delatnosti), uračunaće organ socijalnog osiguranja svake Strane ugovornice i odgovarajuće periode koji se uzimaju u obzir po zakonodavstvu druge Strane ugovornice, ukoliko se ti periodi ne poklapaju.

Član 16.

(1) Kada se period obaveznog osiguranja koji se uzima u obzir po zakonodavstvu jedne Strane ugovornice podudara sa periodima dobrovoljnog osiguranja po zakonodavstvu druge Strane, uzima se u obzir jedino period obaveznog osiguranja.

(2) Kada se period osiguranja po zakonodavstvu jedne strane ugovornice podudara sa izjednačenim periodom po zakonodavstvu druge Strane uzima se u obzir samo period osiguranja.

(3) Kada se period izjednačen sa periodom osiguranja po zakonodavstvu jedne Strane ugovornice podudara sa izjednačenim periodom po zakonodavstvu druge Strane ugovornice ovaj period uzima se u obzir samo po zakonodavstvu one Strane ugovornice na čijem je području osiguranik bio zaposlen poslednji put pre perioda o kom se radi.

(4) Kada osiguranik nije bio zaposlen pre perioda izjednačenog sa periodom osiguranja uzima se u obzir izjednačeni period samo po zakonodavstvu one Strane ugovornice na čijoj je teritoriji osiguranik bio zaposlen prvi put posle tog perioda.

Član 17.

Odredbe ove Konvencije neće se primenjivati kada se radi o pravu iz socijalnog osiguranja koje nije predviđeno po zakonodavstvu obeju Strana ugovornica.

Član 18.

Ako po zakonodavstvu jedne Strane ugovornice pri određivanju davanja u novcu treba uzeti u obzir prosečnu zaradu, uzima se u obzir zarada ostvarena samo u periodima osiguranja po zakonodavstvu te Strane ugovornice.

Član 19.

Ako se po zakonodavstvu jedne Strane ugovornice sticanje, sačuvanje, ponovo uspostavlja ili korišćenje određenih prava uslovljava boravkom osiguranika na njenoj teritoriji ovaj uslov neće se postavljati jugoslovenskim i bugarskim državljanima kada borave na teritoriji druge Strane ugovornice, ukoliko ovom Konvencijom nije drukčije određeno.

Davanja koja proističu iz socijalnog osiguranja jedne Strane ugovornice pružaće se državljanima druge Strane, kada borave na teritoriji treće zemlje, pod jednakim uslovima i u jednakom obimu kao i vlastitim državljanima koji borave u toj trećoj zemlji.

Član 20.

Ako zakonodavstvo jedne Strane ugovornice uslovljava pravo na određena davanja iz socijalnog osiguranja ili visinu tih davanja redovnim prihodima ili imovnim stanjem korisnika, te prihode odnosno to imovno stanje uzeće u obzir svaka Strana ugovornica samo na svojoj teritoriji.

Član 21.

Kad korisnik prava boravi na teritoriji druge Strane ugovornice regulisaće se posebnim sporazumom između nadležnih organa socijalnog osiguranja Strana ugovornica pitanje lekarskog pregleda i utvrđivanja drugih činjenica potrebnih za određivanje i korišćenje prava po ovoj Konvenciji.

D E O III OPŠTE, PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 22.

Kompetentni organi socijalnog osiguranja:

1. zaključuju administrativne sporazume potrebne za primenu ove Konvencije;

2. obaveštavaju se uzajamno o merama preduzetim za primenu ove Konvencije;
3. obaveštavaju se uzajamno o svim promenama njihovih zakonodavstava navedenih u članu 2 ove Konvencije.

Član 23.

- (1) Prilikom primene ove Konvencije nadležni organi obeju Strana ugovornica ukazuju besplatnu potrebnu međusobnu pomoć.
- (2) Ovi organi moći će u istom cilju pribеći i intervenciji diplomatskih i konzularnih organa.
- (3) Diplomatski i konzularni organi jedne Strane ugovornice mogu neposredno bez posebnog punomoćja zastupati državljane svoje zemlje kod nosilaca osiguranja i državnih organa druge Strane ugovornice i preduzimati mere radi obezbeđenja i održanja njihovih prava iz socijalnog osiguranja.

Član 24.

Akta, dokumenta i zahtevi koji budu podneti radi ostvarivanja prava iz socijalnog osiguranja po ovoj Konvenciji oslobođeni su svih vrsta taksa.

Isto tako ova akta, dokumenta i zahtevi oslobođeni su zvanične overe od strane diplomatskih i konzularnih organa.

Član 25.

Saopštenja koja korisnici ove Konvencije upućuju radi njene primene organima socijalnog osiguranja, ustanovama, vlastima i sudovima jedne od Strana ugovornica nadležnim u predmetu socijalnog osiguranja, imaju biti sastavljena na jednom od službenih jezika jedne ili druge Strane ugovornice.

Član 26.

Zahtevi, molbe, žalbe i drugi podnesci u predmetu socijalnog osiguranja, koji treba da budu podneti u određenom roku organu socijalnog osiguranja jedne Strane ugovornice, smatraće se kao blagovremeni ako su podneti u istom roku odgovarajućem organu socijalnog osiguranja druge Strane. U tom slučaju ovaj organ dostavlja odmah navedena akta nadležnom organu socijalnog osiguranja druge Strane ugovornice.

Član 27.

Prilikom primene ove Konvencije organi socijalnog osiguranja mogu se neposredno dopisivati.

Član 28.

- (1) Novčana davanja koja se duguju po ovoj Konvenciji određuju se u valuti one Strane ugovornice čiji organuguje ta davanja.
- (2) Doznaka novca u drugu Stranu ugovornicu u vezi sa primenom ove Konvencije vršiće se shodno platnom sporazumu koji bude na snazi između dveju Strana ugovornica u času doznake.
- (3) U slučaju kada bi u jednoj ili u drugoj Strani ugovornici bile donete odredbe o ograničenju deviznog prometa, preduzeće se mere u cilju da se obezbedi doznaka dužnih iznosa po ovoj Konvenciji.

Član 29.

(1) Sve teškoće koje bi se mogle pojaviti prilikom primene ove Konvencije rešavaće sporazumno nadležni upravni organi Strana ugovornica bilo pismeno ili putem komisija stručnjaka koje će biti u tom cilju paritetno sastavljene.

(2) Ako se tim putem ne dođe do rešenja, spor će se rešiti prema osnovnim načelima i u duhu ove Konvencije u arbitražnom postupku koji će se utvrditi sporazumom Strana ugovornica.

Član 30.

(1) Kad pravo osiguranika nije sporno ali postoji spor o tome koje zakonodavstvo će se primeniti, plaćaće se akontacija na davanja dok se spor ne reši u smislu prethodnog člana. Na isplatu akontacije obavezan je nosilac osiguranja na čijoj teritoriji osigurano lice boravi.

(2) Nosilac osiguranja koji bude konačno obavezan na davanje naknadiće nosiocu osiguranja koji je pružio akontaciju ukupni isplaćeni iznos.

(3) Ako je korisniku isplaćen na ime akontacije iznos veći od davanja koja mu za odgovarajuće vreme pripadaju, nosilac osiguranja koji je konačno obavezan na davanje može od narednih davanja obustaviti razliku, ali najviše do iznosa jedne petine svakog obroka davanja.

Član 31.

(1) Penzije, regulisane pre stupanja na snagu ove Konvencije, revidiraće se na zahtev korisnika odnosno organa socijalnog osiguranja. Revizija će imati za posledicu da će se korisnicima, počev od prvog dana onog meseca koji će slediti stupanju na snagu ove Konvencije, priznati ista prava kakva bi imali da je ova Konvencija bila na snazi u času regulisanja prava.

Ako je pre stupanja na snagu ove Konvencije pravo bilo okončano jednokratnom isplatom zbog nedovoljnog radnog staža, a primenom odredaba ove Konvencije o sabiranju radnog staža, to lice ispunjava uslove za penziju, može tražiti reviziju. Pitanje regulisanja jednokratnih isplata rešiće svaka od strana ugovornica svojim propisima.

(2) Odredbe prethodnog stava primeniće se na zahtev zainteresovanog lica i na osigurane slučajeve koji su nastali pre stupanja na snagu ove Konvencije, a po kojima nije bilo priznato pravo na penziju iz socijalnog osiguranja zbog nedovoljnog radnog staža.

(3) Zahtev za reviziju u smislu prethodnih stavova mora se podneti u roku od tri godine od stupanja na snagu ove Konvencije.

Član 32.

(1) Pravo na penziju stečeno na osnovu vremena osiguranja navršenog do 31. decembra 1957 godine u osiguranju bilo koje od Strana ugovornica regulisaće, po svom zakonodavstvu i na svoj teret, ona Strana ugovornica na čijoj teritoriji je zainteresovano lice imalo stalan boravak 31 decembra 1957 godine.

(2) Kod primene člana 11 ove Konvencije o sabiranju vremena osiguranja organ socijalnog osiguranja Strane ugovornice na čijoj teritoriji je osigurano lice imalo stalan boravak 31 decembra 1957 godine, računaće periode provedene u osiguranju bilo koje od Strana ugovornica do 31 decembra 1957 godine kao deo vremena osiguranja koji pada na njegov teret, ako po njenom zakonodavstvu za tu kategoriju lica postoji penziono osiguranje.

(3) Strane ugovornice ne mogu jedna prema drugoj postavljati nikakva potraživanja u vezi preuzimanja obaveza iz prethodnih stavova.

Član 33.

Ova Konvencija ne odnosi se na vojne invalide i žrtve rata ili fašističkog terora. Zaštita ovih lica može se regulisati posebnim sporazumom.

Član 34.

(1) Ova Konvencija biće ratifikovana, a ratifikacioni instrumenti biće izmenjeni u Sofiji.

(2) Konvencija stupa na snagu prvog dana onog meseca koji će slediti razmeni ratifikacionih instrumenata.

(3) Ova konvencija je zaključena na neodređeno vreme. Svaka strana ugovornica može otkazati ovu konvenciju najmanje šest meseci pre isteka kalendarske godine u kojoj se vrši otkaz. Otkaz će važiti od 1 januara sledeće godine.

(4) Prava stečena na osnovu ove Konvencije ne gube se njenim otkazom. Isto tako otkaz ne može imati uticaja na primenu odredaba člana 32 ove Konvencije.

Član 35.

Ova Konvencija je sačinjena u Beogradu osamnestog decembra hiljadudevetstotinapedesetsedme godine u dva originalna primerka od kojih svaki na srpskohrvatskom i na bugarskom jeziku, čija su oba teksta jednako punovažna.

Za Vladu
Federativne Narodne
Republike Jugoslavije,
Todor Vujošević, s. r.

Za Vladu
Narodne Republike Bugarske,
M. Geškov, s. r.